Europski parlament
2019-2024

Odbor za zapošljavanje i socijalna pitanja

2023/2116(INI)

7.12.2023

NACRT IZVJEŠĆA

o europskom semestru za koordinaciju ekonomskih politika: prioriteti u području zapošljavanja i socijalni prioriteti za 2024.
(2023/2116(INI))

Odbor za zapošljavanje i socijalna pitanja

Izvjestitelj: Dragoş Pîslaru

SADRŽAJ

Stranica

PRIJEDLOG REZOLUCIJE EUROPSKOG PARLAMENTA 3

PRIJEDLOG REZOLUCIJE EUROPSKOG PARLAMENTA

o europskom semestru za koordinaciju ekonomskih politika: prioriteti u području zapošljavanja i socijalni prioriteti za 2024.
(2023/2116(INI))

Europski parlament,

– uzimajući u obzir članak 3. Ugovora o Europskoj uniji,

– uzimajući u obzir članke 9. i 149. Ugovora o funkcioniranju Europske unije (UFEU),

– uzimajući u obzir komunikaciju Komisije od 21. studenoga 2023. naslovljenu „Godišnji pregled održivog rasta 2024.” (COM(2021)0901),

– uzimajući u obzir Komisijin Prijedlog zajedničkog izvješća Komisije i Vijeća o zapošljavanju od 21. studenoga 2023. (COM(2023)0904),

– uzimajući u obzir Preporuku Komisije od 21. studenoga 2023. za preporuku Vijeća o ekonomskoj politici europodručja (COM(2023)0903),

– uzimajući u obzir komunikaciju Komisije od 21. studenoga 2023. naslovljenu „Izvješće o mehanizmu upozoravanja 2024.” (COM(2023)0902),

– uzimajući u obzir Komunikaciju Komisije od 21. studenoga 2023. o nacrtima proračunskih planova za 2024.: ukupna ocjena (COM(2023)0900),

– uzimajući u obzir europski stup socijalnih prava koji su Vijeće, Parlament i Komisija proglasili u studenome 2017.,

– uzimajući u obzir Komunikaciju Komisije od 9. studenoga 2022. o smjernicama za reformu okvira gospodarskog upravljanja EU-a (COM(2022)0583),

– uzimajući u obzir Komisijin Prijedlog uredbe Europskog parlamenta i Vijeća od 26. travnja 2023. o djelotvornoj koordinaciji ekonomskih politika i multilateralnom proračunskom nadzoru i stavljanju izvan snage Uredbe Vijeća (EZ) br. 1466/97 (COM(2023)0240),

– uzimajući u obzir članak 54. Poslovnika,

– uzimajući u obzir izvješće Odbora za zapošljavanje i socijalna pitanja (A9-0000/2023),

A. budući da je, prema Komisijinoj jesenskoj gospodarskoj prognozi 2023., unatoč usporavanju gospodarskog rasta tržište rada EU-a nastavilo pokazivati dobre rezultate u prvoj polovini 2023.; budući da se predviđa da će rast zaposlenosti u EU-u ove godine iznositi 1,0 %, uz predviđeno smanjenje na 0,4 % u 2024. i 2025.; budući da se očekuje da će stopa nezaposlenosti u EU-u ostati uglavnom stabilna i iznositi 6,0 % 2023. i 2024. te da će 2025. pasti na 5,9 %;

B. budući da se u Godišnjem pregledu održivog rasta za 2024. ističe da su unatoč znatnim povećanjima plaća u EU-u 2022. i početkom 2023. ta povećanja ostala ispod visokih stopa inflacije te su dovela do smanjenja kupovne moći, što je najviše utjecalo na niže prihode; budući da su se realne plaće u EU-u 2022. smanjile za 3,7 %, čime se povećao rizik od siromaštva unatoč zaposlenju; budući da se očekuje da će se realne plaće sljedeće godine povećati zbog kontinuiranog rasta nominalnih plaća i pada inflacije;

C. budući da je u jesenskoj gospodarskoj prognozi Komisije 2023. naglašeno da su se posljednjih mjeseci neizvjesnost i negativni rizici za gospodarske izglede povećali te da bi prijenos pooštravanja monetarne politike mogao negativno utjecati na gospodarsku aktivnost dulje i u većoj mjeri nego što je predviđeno u toj prognozi jer bi se prilagodba financija poduzeća, kućanstava i vlada okruženju visokih kamatnih stopa mogla pokazati zahtjevnijom;

D. budući da bi digitalna i zelena tranzicija mogle znatno utjecati na okoliš i pogođene osobe, ali i na gospodarstvo, uključujući tržište rada;

E. budući da, kad je riječ o općoj klauzuli o odstupanju u okviru Pakta o stabilnosti i rastu, koja prestaje važiti krajem 2023., fiskalnom politikom treba poduprijeti monetarnu politiku u smanjenju inflacije i zaštititi fiskalnu održivost, istodobno pružajući dovoljno prostora za dodatna ulaganja, uključujući ulaganja u socijalnu infrastrukturu i usluge te potporu dugoročnom rastu;

F. budući da se u Zajedničkom izvješću o zapošljavanju za 2024. pruža prva procjena trenutačnog stanja u državama članicama u pogledu triju glavnih ciljeva za 2030. i pokazuje: dobar napredak prema cilju zapošljavanja sa stopom zaposlenosti od 74,6 %, ali uz znatne razlike ovisno o spolu i dobi; napredak većine država članica prema njihovim nacionalnim ciljevima za smanjenje siromaštva, ali i promjene u suprotnom smjeru za neke države članice; potrebu za postizanjem znatnog napretka kako bi se do 2030. postigao glavni cilj EU-a od 60 % odraslih osoba u obrazovanju svake godine u EU-u, u usporedbi s niskom razinom od 37,4 % u 2016.;

G. budući da bi se uključivanjem okvira socijalne konvergencije u europski semestar trebala potaknuti uzlazna socijalna konvergencija te poboljšati procjena i praćenje zapošljavanja i socijalnih kretanja u državama članicama i EU-u tako što će se u zajedničkom izvješću o zapošljavanju utvrditi rizici za uzlaznu konvergenciju za države članice na temelju glavnih pokazatelja u pregledu socijalnih pokazatelja te tako što će Komisija objaviti izvješća o socijalnoj konvergenciji za one države članice za koje je utvrđeno da se suočavaju s rizicima za uzlaznu socijalnu konvergenciju;

H. budući da su kvalificirani radnici koji mogu odgovoriti na zahtjeve tržišta rada te obrazovanja, osposobljavanja i cjeloživotnog učenja od ključne važnosti za osiguravanje održivog rasta, povećanih inovacija i konkurentnosti te održive i pravedne tranzicije gospodarstva EU-a;

I. budući da zbog starenja stanovništva broj osoba starijih od 65 godina ubrzano raste i da sve veći broj ključnih radnih mjesta ne može pronaći prikladne kandidate za popunjavanje otvorenih radnih mjesta, što dovodi do smanjenja broja zaposlenika koji financiraju model socijalne skrbi u EU-u;

J. budući da je Parlament u više navrata naglasio važnost svojeg odgovarajućeg sudjelovanja u procesu europskog semestra te redovitom i strukturiranom dijalogu kako bi se povećala transparentnost, demokratska odgovornost i odgovornost za donesene odluke, posebno putem gospodarskog i socijalnog dijaloga;

1. naglašava da neki od ciljeva održivog gospodarskog rasta moraju biti osiguravanje uključive socioekološke i digitalne transformacije naših gospodarstava kako bi se borbom protiv siromaštva, smanjenjem nejednakosti i otvaranjem pristojnih radnih mjesta s odgovarajućim plaćama i radnim uvjetima spriječila socijalna, gospodarska, digitalna i ekološka neravnoteža te istodobno osigurala usklađenost s ciljevima održivog razvoja i europskim stupom socijalnih prava i ojačala gospodarska, socijalna i teritorijalna kohezija;

2. naglašava važnost ažurnog praćenja tržišta rada te potražnje i ponude vještina na profesionalnoj, sektorskoj i regionalnoj razini kako bi se pomoglo u utvrđivanju i predviđanju relevantnih potreba za profesionalnim i transverzalnim vještinama;

3. naglašava da je potrebno znatno ulagati u ljude i ponuditi kvalitetno, uključivo i subvencionirano obrazovanje i osposobljavanje u područjima povezanima s vještinama i kompetencijama koje su tražene na tržištima rada i sektorima usmjerenima na budućnost u skladu s lokalnim i regionalnim potrebama; nadalje naglašava potrebu za rješavanjem problema neusklađenosti vještina i nedostatka vještina na tržištu rada; napominje da je potrebno osigurati da radnici budu spremni za zelenu i digitalnu tranziciju, da mogu imati koristi od novih mogućnosti zapošljavanja ili napredovanja u karijeri te da su programi osposobljavanja i obrazovanja usklađeni s potrebama planeta, gospodarstva i društva budućnosti;

4. ističe da je potrebno razmotriti raspodjelu kvalitetnih radnih mjesta u društvu zbog raširenosti siromaštva i socijalne isključenosti među određenim skupinama kako bi se bolje osmislile prilagođene politike aktivacije i uključivanja; naglašava važnost posvećivanja posebne pozornosti mlađoj generaciji, koja se i dalje suočava s poteškoćama pri ulasku na tržište rada, i djeci koja su izložena većem riziku od siromaštva i socijalne isključenosti; u tom pogledu ustraje na potrebi za boljom procjenom učinka trenutačnih politika u cilju jačanja kapaciteta država članica za poticanje uzlazne socijalne konvergencije;

5. podsjeća da su otvaranje kvalitetnih radnih mjesta i provedba strategija zadržavanja najbolji načini za privlačenje kvalificirane radne snage i poziva poslodavce da ulažu u svoje radnike; ističe da poteškoće u zapošljavanju i nedostatak radne snage posebno prevladavaju u sektorima sa zahtjevnim radnim uvjetima i lošom kvalitetom radnih mjesta; ističe da je stoga ključno stvoriti visokokvalitetna i dobro plaćena radna mjesta koja povećavaju kvalitetu života;

6. podržava povećanje sredstava EU-a namijenjenih socijalnim ciljevima i promicanje ulaganja okrenutih budućnosti i usmjerenih na pravednu zelenu i digitalnu tranziciju, sa snažnom socijalnom dimenzijom, uključujući rodnu ravnopravnost i ravnopravan pristup osnovnim uslugama, kao što su obrazovanje, zdravstvo i digitalna infrastruktura; naglašava da financijski instrumenti na svim razinama moraju postati manje rascjepkani te usklađeniji i objedinjeni;

7. smatra da bi fiskalna pravila EU-a trebala omogućiti potrebna javna ulaganja i financiranje pravedne tranzicije na gospodarstvo s nultom stopom emisija ugljika, kao i pravilnu provedbu načela europskog stupa socijalnih prava te socijalna ulaganja; naglašava da, iako postoji potreba za smanjenjem javnog duga u razumnom roku, manjim ili zaduženijim državama članicama potrebni su fleksibilniji pojedinačni putevi prilagodbe koji im omogućuju dovoljno fiskalnog prostora za ulaganja i reforme potrebne za socijalno pravednu zelenu i digitalnu tranziciju kojom se nikoga ne zapostavlja;

8. podsjeća države članice na njihovu obvezu provedbe reformi i ulaganja koja imaju socijalni učinak i doprinose gospodarskoj, socijalnoj i teritorijalnoj koheziji EU-a te održivom i uključivom rastu, kao i obvezu da svojim nacionalnim planovima za oporavak i otpornost doprinose provedbi europskog stupa socijalnih prava; u tom smislu poziva na uključivanje europskog stupa socijalnih prava u sve fondove EU-a uvođenjem socijalne uvjetovanosti u pravila o dodjeli sredstava u okviru Financijske uredbe[1], koja obuhvaća opći proračun EU-a;

9. prima na znanje prijedloge Komisije za nove propise u sklopu revizije okvira gospodarskog upravljanja iz travnja 2023. radi jačanja održivosti duga i poboljšanja održivog i uključivog rasta ulaganjima i reformama, uključujući putanje fiskalne prilagodbe kojima se omogućuju socijalna ulaganja; poziva Komisiju da procijeni koji su rashodi i ulaganja nužni za postizanje dugoročnih socioekonomskih ciljeva potrebnih za usklađivanje s ključnim etapama u nacionalnim planovima za oporavak i otpornost; poziva Komisiju da na temelju te procjene predloži novi sustav za izračun prekomjernog deficita kako bi se povećala pravednost tijekom zelene i digitalne tranzicije, socijalna otpornost i provedba europskog stupa socijalnih prava, uz istodobno osiguravanje održivosti javnih financija u državama članicama;

10. poziva Komisiju da razvije strukturu gospodarskog upravljanja u EU-u koja će se temeljiti na transparentnosti, odgovornosti, solidarnosti, integraciji, socijalnoj pravdi, konvergenciji, rodnoj ravnopravnosti, visokokvalitetnim javnim uslugama, uključujući kvalitetan javni obrazovni sustav za sve, te na kvalitetnim radnim mjestima i održivom razvoju;

11. pozdravlja činjenicu da je, s ciljem promicanja uzlazne socijalne konvergencije, postupak multilateralnog nadzora iz članka 148. stavka 4. UFEU-a prvi put dopunjen sustavom ranog upozoravanja u okviru europskog semestra putem okvira socijalne konvergencije, koji bi mogao potaknuti ispravljanje rizika za socijalnu konvergenciju utvrđenih glavnim pokazateljima u pregledu socijalnih pokazatelja i izvješćima o socijalnoj konvergenciji koje je objavila Komisija; ističe da je važno da preporuke za pojedine zemlje obuhvate rizike od socijalnih razlika, posebno one rizike koji se odnose na rani razvoj ljudi i koji mogu imati dugotrajne posljedice za pojedince, kao što je jednak pristup kvalitetnom obrazovanju i zdravstvenoj skrbi, te ističe da je važno da ih se uzme u obzir pri definiranju smjera fiskalne prilagodbe;

[1] Uredba (EU, Euratom) 2018/1046 Europskog parlamenta i Vijeća od 18. srpnja 2018. o financijskim pravilima koja se primjenjuju na opći proračun Unije, o izmjeni uredaba (EU) br. 1296/2013, (EU) br. 1301/2013, (EU) br. 1303/2013, (EU) br. 1304/2013, (EU) br. 1309/2013, (EU) br. 1316/2013, (EU) br. 223/2014, (EU) br. 283/2014 i Odluke br. 541/2014/EU te o stavljanju izvan snage Uredbe (EU, Euratom) br. 966/2012 (SL L 193, 30.7.2018, str. 1.).

12. poziva na demokratskiji postupak europskog semestra, posebno na način da Parlament bude aktivno uključen u određivanje makroekonomskih prioriteta i prioriteta socijalne politike; smatra da bi revidirani postupak europskog semestra trebao slijediti redoviti zakonodavni postupak i da bi o tome trebalo postići dogovor između Vijeća i Parlamenta;

13. ponovno potvrđuje ulogu socijalnih partnera u jačanju socijalnog dijaloga i smatra da bi se revizijom postupka europskog semestra trebao promicati daljnji dijalog s relevantnim dionicima, posebno relevantnim socijalnim partnerima i organizacijama civilnog društva, o glavnim pitanjima politike, prema potrebi, u skladu s odredbama UFEU-a i nacionalnim pravnim i političkim aranžmanima;

14. nalaže svojoj predsjednici da ovu Rezoluciju proslijedi Vijeću i Komisiji.